

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

Kokemuksia kaupunkiseututason ilmastoyhteistyöstä

Hinku-verkoston kevätpäivä 6.4.2022

Antti Lippo

Sisältö

1. Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä
2. Ilmastotyöryhmän toimintamalli
3. Hinku-tiekartan mallipohja
4. Hankkeita ja hankekehitysmalleja

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä

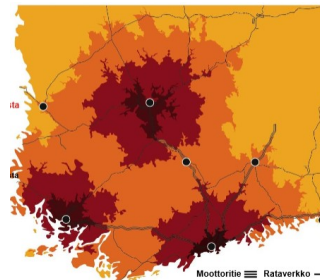
Since 2005

Kaupunkiseutu 2022

Tampere 244 000 as
Kehyskunnat 158 000 as
Seutu yhteensä **+400 000** as

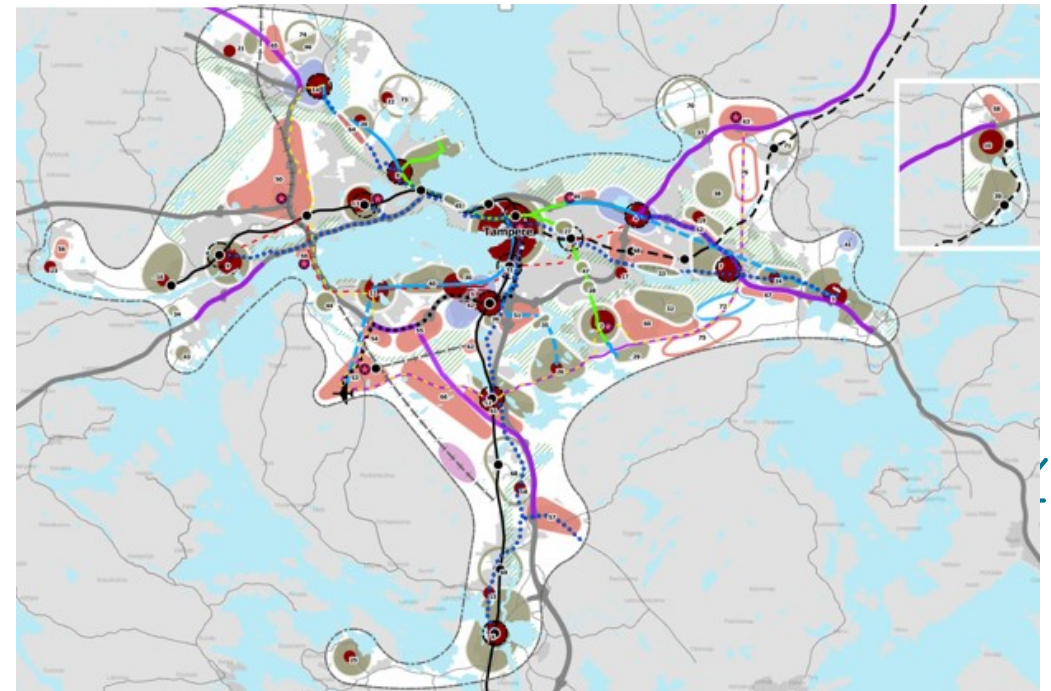

Suomen kasvukolmio
2,25 milj. as.

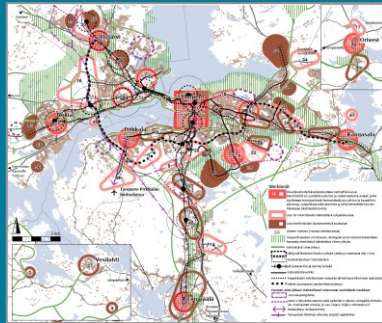
Kaupunkiseutu 2040

Väestötavoite 480 000 as.

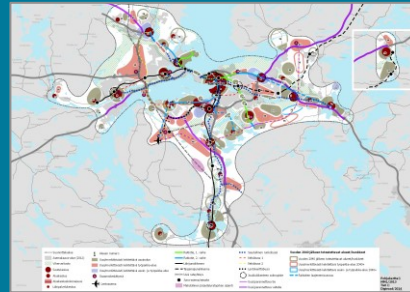

Rakennesuunnitelma 2040 ja MAL-sopimus keskeiset seudulliset työkalut

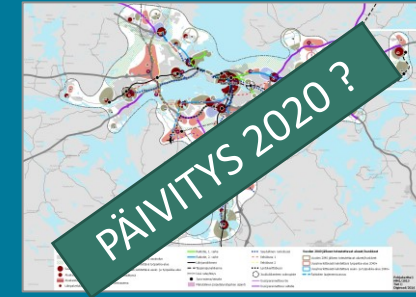
RAKENNE-
SUUNNITELMA

Vuoteen 2030

Vuoteen 2040

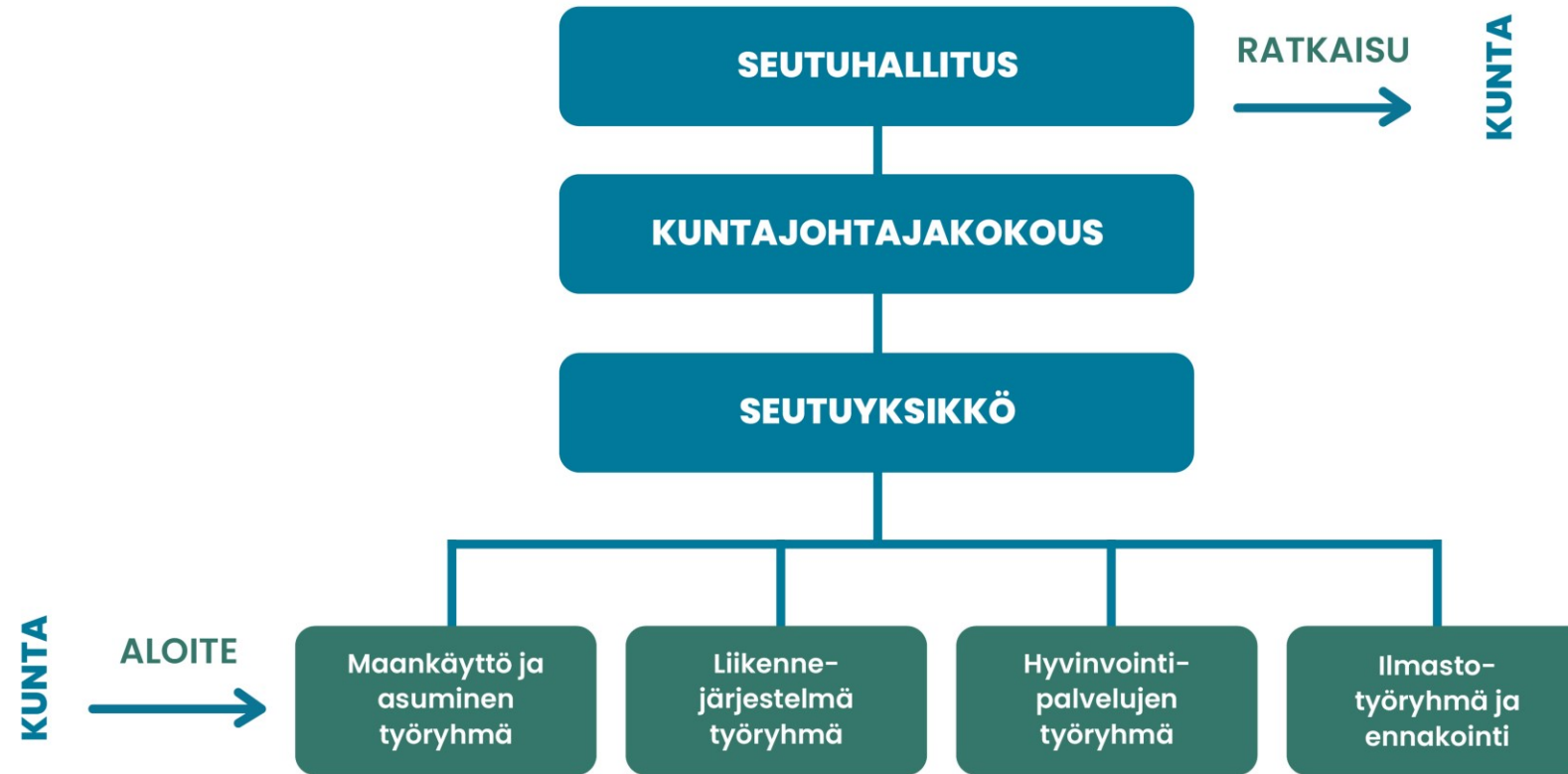
Vuoteen 20??

MAL-
SOPIMUS

Yhteistyörakenne

Ilmastotyöryhmän toimintamalli

Ilmastotyöryhmä toimintamallina

- **Kokoukset** (2h, Teams) kerran kuukaudessa.
- **Työryhmän kehittämistyöpajat** (4h) 1 x / vuosipuolikas.
- **Seudulliset työpajat** 1-2 krt vuodessa.
- Pyrkimys mahdollisuuksien mukaan teema-kohtaisiin asiantuntijavetoisiin kokouksiin: sähköautot ja latausinfra, kiertotalous, varautuminen ja sopeutuminen, hiilinielut... → uudet ilmiöt haltuun.
- Yhteinen Teams-työtila
- Ilmastonäkökulman tuominen muuhun seutuyhteistyöhön: seutustrategia, rakennesuunnitelma, ennakointi
- **Tavoitteet 2022:**
  1. Sopeutumisen seudullinen suunnittelu.
  2. Hinku-työn seuranta ja tiekarttojen päivittäminen
  3. Ekologisen kompensaation pilotti
  4. Kaupunkiseudun ilmastostrategian päivityksen valmistelu

Työryhmän vuosikello 2022

Aktiviteetti	1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12
1. Työryhmän kokoukset ja työpajat											
2. Hinku-työ						TP	▲				
2.1. Tiekarttojen edistymisen seuranta	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2.2. Uusien toimenpiteiden yhteinen suunnittelu						X					
2.3. Päästölaskennat ja raportointi						X					
4. Sopeutuva kaupunkiseutu						▲		TP	TP	TP	▲
5. Ekologisen kompensaation pilotti											
7. Ilmastostrategian päivittäminen											

Hinku-työ: Seudullinen tiekartan mallipohja

Tiekartan mallipohja kuntien tukena

Ilmastotyön tiekartta

Kohti hiilineutraalia kaupunkiseutua 2030

Ritva Asula-Myllynen, infrapalvelujen kehittämispäällikkö
Aada Vihanta, korkeakouluharjoittelija

Seututoimiston tuki:

- Seudullinen lähtötilakartoitus
- Tiekartan mallipohjassa esimerkkejä: teemat, tavoitteet, toimenpiteet, mittarit
- Sparraus työpajoissa
- Oppien jakaminen työryhmien kokouksissa
- Yhteinen seuranta

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Sisältö

1. Hiilineutraali kaupunkiseutu vuonna 2030
2. Ohjaavat kansalliset ja kansainväliset tavoitteet
3. Tausta
4. Tiekartan malli, tavoitteet, vastuutaho, aikataulu, indikaattorit

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Eheä maankäyttö ja kestävä liikenne 1/3

Tavoitteet:

- Yhdyskuntarakenne tulee kestävä ja viihtäisimpiä esimääntäpä
- Kestävien kulkumuotojen osuus kasvaa kaupunkiseudun sisäisissä liikkumisissa

Tamperieteen Ehea maankäyttö

Kaavotetaan palveluiden, joukkoliikenteen sekä leppien liikenteen väylien lähtöpaikat. Energiatehokas ja hajautettu energiantuotanto mahdollistaa kasvihuone- ja energiansäästön avulla. Autorialueilla alueille rakennetaan vähemmän Toimintavaroitusta: lähtökäynnin energiatehokkuushoitot. Vihertieteitä käynnistään maankäyttö suunnitelmassa. SHAO- ja liikkaväylien huomioidaan kaavotuksessa.

Tamperieteen Ehea maankäyttö	Vastuutaho	Aikataulu

4.4.2022 5

TAMPEREEN KAUPUNKISEUTU

Resurssi- ja tuotantoinen 1/3

Tavoitteet:

- Kunnat mahdollistavat ja tukevat palvelujen, teollisuuden ja maatalouden hiilineutraalijärjestelmien toteuttamista.
- Jakamistalous, kiertotalous ja elinkaariajattelu ovat kuluttamisessa ja tuotannossa mukana.
- Monipuolista elämäntapa- ja elämäntapa- edistämistä ja vahvistetaan uudistuvaa teollisuutta sekä älykkään kaupunkiseudun ratkaisuja.
- Kuntalaisten hillipäijäki on puolettunut vuoteen 2030 mennessä

Tamperieteen Resurssi- ja tuotantoinen

Keräilymahdollisuus perinteinen kierrätys keräilyjärjestelmä (jätehuolto, kierrätys, kierrätys, kierrätys, kierrätys, kierrätys, kierrätys). Ihmisnäkökulma ja elämäntapa-ajattelu on keskeinen tekijä. Lisähuoneita ja keuhkoja suojataan. Eläinten määrä suoraan puuttuu. Kunta vastaa tilojen, eläinten ja laitteiden mahdollisuuden mukaan. Kunta haastaa kalustusta keuhkoilla.

Tamperieteen Resurssi- ja tuotantoinen	Vastuutaho	Aikataulu

15

Päästövähennykset kaupunkiseudulla

Seudun kuntien päästöt vähentyivät vuonna 2020 hieman edellisvuoteen verrattuna*

Lähde: Suomen ympäristökeskuksen ennakkotietolaskelma

Kangasala	-3,8 %
Lempäälä	-3,0 %
Nokia	-6,9 %
Orivesi	-6,2 %
Pirkkala	-5,7 %
Tampere	-5,5 %
Vesilahti	-6,2 %
Ylöjärvi	-5,3 %

*Vuoden 2020 päästövähennyksiin vaikuttaa osaltaan lämpöisempi talvi ja pandemiasta johtuneet normaalia vähäisemmät liikennemäärät.

Kuntakohtaiset päästövähennys-skenaariot 2007 – 2030

Lähde: www.hiilineutraalisuomi.fi

Kangasala	-50 %
Lempäälä	-43 %
Nokia	-53 %
Orivesi	-45 %
Pirkkala	-44 %
Tampere	-56 %
Vesilahti	-42 %
Ylöjärvi	-48 %

Seudun kuntien valtuustojen hyväksymä Hinku-tavoite on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä: 80 % päästöjen vähennys vuoden 2007 tasosta, ja loput sidotaan hiilineluihin.

EHEÄ MAANKÄYTTÖ JA KESTÄVÄ LIIKENNE 	UUDISTUVA ENERGIAN TUOTANTO JA KULUTUS 	RESURSSIVIISAS KULUTTAMINEN JA TUOTANTO 	SOPEUTUVA KAUPUNKISEUTU 	KEHITTYVÄ ILMASTOTYÖ
<ul style="list-style-type: none"> • Yhdyskuntarakenne tukee kestävä ja vähäpäästöistä elämäntapaa • Kestävien kulkumuotojen osuus kasvaa kaupunkiseudun sisäisessä liikkumisessa 	<ul style="list-style-type: none"> • Tampereen kaupunkiseudun energiajärjestelmä on kestävä ja pohjautuu uusiutuviin energialähteisiin. • Rakennusten energiatehokkuus on parantunut 25 % vuoteen 2030 mennessä. • Sähkön kysyntä joustaa ja kulutuksen kasvu on saatu pysäytettyä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnat mahdollistavat ja tukevat palvelujen, teollisuuden ja maatalouden hiilineutraaleja ratkaisuja. • Jakamistalous, kiertotalous ja elinkaariajattelu ovat kuluttamisessa ja tuotannossa mukana. • Monipuolista elinkeinorakennetta edistetään ja vahvistetaan uudistuvaa teollisuutta sekä älykkään kaupunkiseudun ratkaisuja. • Kuntalaisten hiilijalanjälki on puolittunut vuoteen 2030 mennessä 	<ul style="list-style-type: none"> • Ilmastonmuutoksen riskit on tunnistettu kunnassa. • Kuntien toimialat sopeutuvat suunnitelmallisesti ilmasto-olosuhteiden vaikutuksiin. • Aukkaat ja yritykset tiedostavat ilmastonmuutoksen vaikutukset ja osaavat varautua niihin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Päästövähennystavoitteen saavuttamista vaikeuttavia ratkaisuja ei enää tehdä. • Ilmastonäkökulma huomioidaan kaikessa päätöksenteossa. • Päästöt, joita ei pystytä vähentämään, kompensoidaan. • Ympäristökasvatusta lisätään.
<p style="text-align: center;">↓ Kuntien omat tiekartat & seudullinen yhteistyö tavoitteiden edistämiseksi ↓</p>				

Ilmastoryhmän syötteitä rakennesuunnitelmaan (alustavat)

Strategisia tavoitteita tärkeysjärjestyksessä

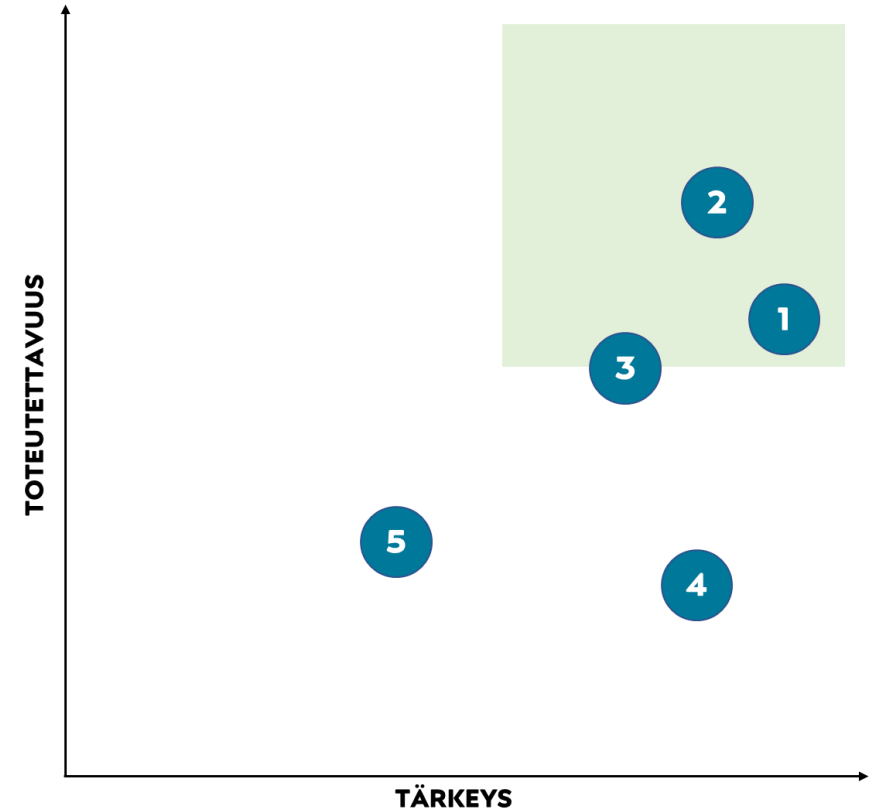
1. Rauhoitettujen ja suojeltujen alueiden osuuden lisääminen
2. Sini-viherkertoimen käyttö
3. Sopeutumiselle osoitettavat pilottialueet
4. Kaupunkipuulinjaukset

Ilmastotyöryhmän numeerisesti arvioimat tilallistettavat näkökulmat

1. Hiilinielut ja varastot
2. Tulvariskikohteet
3. Vettä läpäisemättömät pinnat
4. Vanhusten sijoittuminen (sosiaalinen haavoittuvuus)
5. Tuulituhoriskeille altteimmat sijainnit

Muut tärkeiksi koetut tilallistettavat näkökulmat

- Rakennettavuus ja riskienhallinta, esim. routiminen
- Taloudelliset riskit rakenteen eri osissa

Tiekartan mallipohjan päivitys 2022-23

- Parhaat käytännöt Hinku-työn johtamisesta: kansalliset ja seudulliset
- Toimintaympäristö muutostekijät (PESTE) – ennakkoinnin näkökulma
- Varautuminen ja sopeutuminen laajempuna teemana
- Toimenpiteiden kategorisointi:
  - Ensisijaiset
  - Toissijaiset
  - Täydentävät
- Vähähiilinen kiertotaloussopimus Hinkun rinnalle?

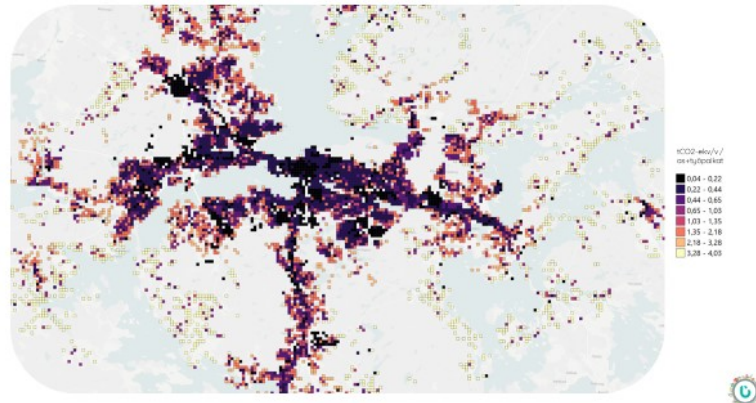
Hanketyö

Erilaisia hankkeita ja hankekehitysmalleja

Yhdyskuntarakenteen ilmastovaikutusten arviointi (Ubigu 2021):

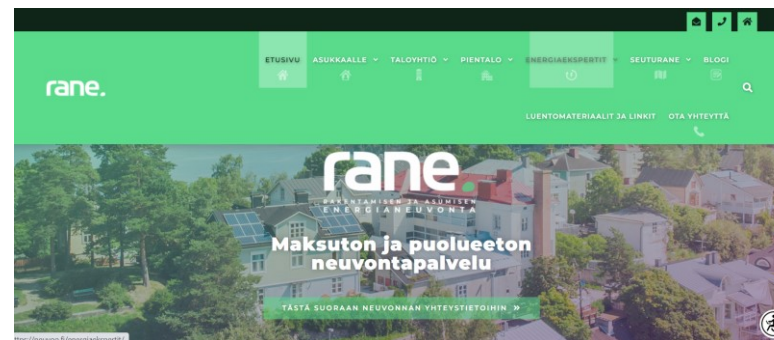
- Nykyiset päästöt ja niiden tuleva kehitys
- Yhdyskuntarakenteen ominaispiirteet ja kuntien yksilölliset erot

100% kunnat/kunta

SeutuRane

Tavoitteena kehittää toimintamalli seudulliselle rakentamisen neuvontapalvelulle, mikä toimisi ilman hankerahoitusta

70% YM, kunnat 30%

Sopeutuva kaupunkiseutu

Varautuminen ja sopeutuminen rakennesuunnitelmaan ja kuntien Hinku-tiekarttoihin

100% seututoimisto

Muutama pointti

1. Selvitä kuntien tarpeet, ajattele asiakaslähtöisesti.
2. Määritä muutama selkeä tavoite, mitkä liittyvät vaikuttaviin ja merkityksellisiin teemoihin. Pidä paketti yksinkertaisena.
3. Älä aloita tyhjästä - hyödynnä muiden ratkaisuja, tietoa ja työkaluja.

Kiitos mielenkiinnosta!